

СПОРТ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ ЯК СКЛАДОВА ЗМІЦНЕННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті подані результати досліджень орієнтованих на досягнення найвищих спортивних результатів шляхом створення умов для максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсменів, які здатні успішно конкурувати на міжнародних спортивних змаганнях.

Ключові слова: досягнення, результати, створення, реалізація.

Abstract

The article presents the results of research focused on achieving the highest sports results by creating conditions for the maximum realization of the individual capabilities of athletes who are able to successfully compete in international sports competitions.

Keywords: achievements, results, creation, implementation.

Спорт вищих досягнень – напрям спорту, орієнтований на досягнення найвищих спортивних результатів шляхом створення умов для максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсменів, які здатні успішно конкурувати на міжнародних спортивних змаганнях.

Статтею 20 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначено, що «держава створює необхідні умови для самовдосконалення спортсменів і фахівців спорту, які досягли найвищих спортивних результатів в міжнародних змаганнях та сприяли підвищенню міжнародного авторитету України».

Спорт вищих досягнень має на меті шляхом поглибленої спеціалізації та індивідуалізації навчально-тренувального процесу досягнення спортсменами на всеукраїнських та міжнародних змаганнях максимальних, рекордних спортивних результатів, виявлення резервних можливостей організму людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави.

До системи спорту вищих досягнень в Україні основний склад національних збірних команд, центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, спортивні клуби, у тому числі професійні.

Сучасний стан розвитку спорту вищих досягнень у світі характеризується зростанням популярності і авторитету міжнародних спортивних організацій, широкою державною підтримкою підготовки спортсменів високого класу та спортивних резервів, вирішенням на урядовому та місцевому рівнях питань соціального захисту та заохочення спортсменів, тренерів і фахівців. Крім того, на міжнародній арені відзначається зближення професійного та олімпійського спорту, зростання ролі новітніх наукових технологій у досягненні високих спортивних результатів. У розвинутих країнах розповсюдженою є практика коли великі фірми, компанії та корпорації у цілях власної реклами надають спонсорську допомогу у підготовці спортсменів та проведенні масштабних спортивних заходів.

У вітчизняному спорті вищих досягнень пріоритетом є розвиток олімпійського спорту як важливої складової іміджу України у світі. Зміцненню іміджу держави у міжнародному співтоваристві також сприяють численні успіхи спортсменів, які виступають на світових спортивних форумах з паралімпійського та дефлімпійського спорту, різноманітних міжнародних змагань з неолімпійських видів спорту. Держава сприяє розвитку олімпійського, паралімпійського, дефлімпійського, та неолімпійського спорту. Саме підтримка всеукраїнських громадських об'єднань з видів спорту є одним з головних у цьому напрямку. Держава також створює умови для подальшого розвитку професійного спорту на комерційних засадах.

В той же час, існуюча в країні система спорту вищих досягнень, не в повній мірі адаптована до вітчизняних соціально-економічних процесів та світових тенденцій, а проблему спорту вищих досягнень стримують утвердження позитивного міжнародного іміджу України як спортивної держави та не сприяють патріотичному вихованню населення.

Тривалий час відбувається відтік провідних спортсменів та тренерів міжнародного рівня за кордон або перехід досвідчених фахівців інші сфери діяльності. Лише за останні п'ять років країну залишили десятки висококваліфікованих тренерів, наукових фахівців тощо.

Спостерігається недосконалість існуючої системи спорту вищих досягнень. В Україні висококласні спортсмени удосконалюють свою майстерність у центрах олімпійської підготовки (ЦОП) та школах вищої спортивної майстерності (ШВСМ), чиї функції щодо створення умов для підвищення спортивної майстерності найближчого резерву національних збірних команд України великою мірою дублюються. Отже, наразі доцільно було б утворити на їх базі менш обтяжену бюрократичними умовностями структуру, спроможну максимально забезпечити спортсменів круглорічним розміщенням, стабільним висококалорійним харчуванням, необхідною матеріально-технічною базою, спортивним обладнанням та інвентарем на рівні сучасних вимог.

Серед стримуючих факторів розвитку спорту вищих досягнень особливе місце посідає практична відсутність сучасних баз олімпійської підготовки з відповідним обладнанням. Через це в Україні за останні десять років не було проведено жодного чемпіонату світу з олімпійських видів спорту.

Однією з найбільш гострих проблем спорту вищих досягнень з року в рік залишається проблема недостатніх обсягів та неритмічності фінансування. Бюджети всіх рівнів лише на 30% задовольняють потреби у проведенні обґрунтованої кількості навчально-тренувальних зборів та спортивних змагань. Розмір харчування учнів шкіл вищої спортивної майстерності через фінансові проблеми лише на чверть відповідає установленим нормам.

З метою запобігання відтоку спортсменів вищої кваліфікації необхідно переглянути підходи до системи їх заохочення, що виправдано з огляду на те, що існуюча і постійно зростаюча конкуренція у боротьбі за перемогу на змаганнях вищого рівня, політичне значення таких перемог для нашої країни та досягнення їх на межі людських можливостей вимагають від спортсменів та тренерів кропіткої роботи з великими обсягами навантажень протягом багатьох років. Тому мотивації і відповідні заохочення стимулюватимуть їх на самовіддану працю для досягнення високих спортивних результатів, частково компенсує їм відмову від життєвих розваг, відпочинку, сім'ї та інших витрат під час багаторічних тренувальних навантажень і участі в змаганнях. Це також сприятиме залишенню кращих спортсменів і тренерів в Україні, активізує роботу щодо пошуку нових спортивних талантів.

Однією з основних тенденцій, що визначає на сучасному етапі розвиток спорту вищих досягнень, є його професіоналізація. У галузі спорту з'явилась і велика кількість фахівців вузької спеціалізації – тренерів, спортивних лікарів, учених, масажистів та інших, для яких спорт став сферою їх професійної діяльності.

Професіоналізація поступово охопила і власне спортивну діяльність: підготовка кваліфікованих спортсменів та їхня участь у змаганнях фінансуються по різному (стипендії, зарплати, компенсації, виплати за рекламу й участь у стартах, премії тощо), і цей процес бурхливо розвивається.

Слід на концептуальному рівні визначитися з моделлю розвитку професійного спорту. Особливості соціокультурного та економічного простору пострадянських країн свідчать на користь впровадження тут спортивно-комерційної моделі розвитку професійного спорту. Аби забезпечити законодавчу підтримку застосування в Україні вказаної моделі, слід передбачити відповідні норми у новій редакції Закону «Про фізичну культуру і спорт». Насамперед, було б виправданим визначити юридичний статус фізкультурно-спортивних організацій, господарська діяльність яких не спрямована на отримання прибутку, а також механізм їх економічного стимулювання державою. Крім того, законопроект слід доповнити нормою, яка забороняє створювати структури професійного спорту у формі акціонерних товариств закритого типу, діяльність відкритих акціонерних товариств врегулювати певними обмеженнями. Наприклад, їхні акції мають бути виключно іменними без права продажу. Ніхто з акціонерів не повинен мати контрольного пакету акцій і т. ін.

Досвід різних країн свідчить, що для успішного розвитку спорту високих досягнень необхідна наявність певних соціально-економічних і правових умов – високий рівень життя населення, сприйняття спорту як розваги, популярність його в країні, наявність сучасних спортивних споруд з комфортними умовами для глядачів, правової і соціальної захищеності спортсменів, визначеної податкової політики і т.д.

З метою поліпшення ситуації у цьому важливому напрямку сфери Державною програмою розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки намічені такі першочергові заходи:

- реально сприяти формуванню та функціонуванню системи спортивних клубів різної організаційно-правової форми, у тому числі професійних;
- нормативно чітко врегулювати питання про відбір спортсменів до національних збірних команд України з олімпійських, паралімпійських, дефлімпійських та неолімпійських видів спорту;
- нормативно врегулювати питання порядку компенсаційних виплат у разі переходу спортсменів до іншої організаційно-управлінської або територіальної структури;
- здійснювати заходи щодо забезпечення на державному рівні спортсменам-членам національних збірних команд України та їх тренерам належних умов для підготовки до офіційних міжнародних змагань, Олімпійських, Паралімпійських, Дефлімпійських, Всесвітніх ігор та Універсіад, надання їм необхідної допомоги у вирішенні житлових та інших побутових питань;
- забезпечувати регулювання економічних та трудових відносин у професійному спорті, захищати інтереси спортсменів-професіоналів;
- удосконалити та розширити мережу центрів олімпійської підготовки національних збірних команд України з пріоритетних видів спорту з інфраструктурою відповідно до міжнародних стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мазурашу Георгій Георгійович Європейський вектор розвитку системи управління сферою фізичної культури і спорту // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sportbuk.com/2011/03/osoblyvosti-i-perspektyvy-rozvytku-systemy-upravlinnya-sferoyu-fizychnoji-kultury-i-sportu/>
2. Цьось Анатолій Васильович “Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві” [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eenu.edu.ua/uk/publishing/fizichne-vihovannya-sport-i-kultura-zdorovya-u-suchasnomu-suspilstvi>

3. Шкробтій Ю.М. Напрями реформування системи фізичної культури і спорту в Україні // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2004. - №4. – С. 5-11.
4. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 18.06.99 № 770.

Недоснований Олександр Юрійович - студент групи ІКІ 16мс, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Слободянюк Анатолій Володимирович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Nedosnovanyi Oleksandr Y. - student, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Slobodyanyuk Anatoly V.- PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.